



CÂTEVA CONCLUZII REZULTATE DIN LUCRĂRILE SUMMITULUI NATO DIN SEPTEMBRIE 2014

NATO SUMMIT IN SEPTEMBER 2014 – CONCLUSIONS

General (r) prof. univ. dr. Mihai ILIESCU

Rezumat: Marea Britanie a fost gazda Summitului NATO al șefilor de state și de guverne, care s-a desfășurat în Newport, Țara Galilor, pe 4 și 5 septembrie 2014. Cei 28 de lideri au ținut două sesiuni ale Consiliului Nord-Atlantic. Rusia a finalizat anexarea Crimeii, dar sancțiunile Uniunii Europene și ale NATO au fost graduale și moderate. În acest articol sunt prezentate câteva concluzii din lucrările Summitului NATO.

Cuvinte-cheie: Summitul NATO; șefii de state și guverne; Consiliul Nord-Atlantic; concluzii; declarație; securitate.

Abstract: The UK has hosted the NATO Summit of Heads of State and Government in Newport, Wales, on 4-5 septembrie 2014. The 28 leaders have hold two sessions of the North Atlantic Council. Russia has finalized the annexation of Crimea, but EU and NATO sanctions have been gradual and moderate. In the papers are presented some conclusions on NATO Summit.

Keywords: NATO Summit; Heads of State and Government; North-Atlantic Council; conclusions; statement/declaration; security.

Summitul NATO, care a avut loc în Newport UK, s-a desfășurat într-un moment dificil pentru securitatea Uniunii Europene, cu consecințe grave pentru pacea și securitatea euroatlantică și a lumii întregi, ca urmare a agresiunii Federației Ruse împotriva Ucrainei și acutizării instabilității din Orientul Mijlociu și din Africa de Nord. Șefii de state și de guverne din țările membre ale Alianței Nord-Atlantice au transmis un mesaj ferm de unitate a statelor euroatlantice prin Declarația¹ adoptată în unanimitate de aceștia, în cadrul reuniunii Consiliului Nord-Atlantic, și s-au angajat să asigure capacitățile, resursele și voința politică pentru a face față oricărei provocări. Mesajul subliniază faptul că

¹ Declarația Summitului din Țara Galilor adoptată de șefii de stat și de guvern participanți la reuniunea Consiliului Nord-Atlanticului din Țara Galilor – 4-5 septembrie 2014.



NATO are o mare responsabilitate de protejare și apărare a teritoriilor și cetățenilor euroatlantici împotriva oricărui atac, conform prevederilor art. 5 al Tratatului NATO de la Washington. Șefii de state și de guvern au reiterat angajamentul lor față de acest Tratat și de principiile cartei ONU, precum și față de îndeplinirea sarcinilor de bază cuprinse în conceptul strategic (apărare colectivă, managementul crizelor și securitate prin cooperare). În spiritul solidarității și coeziunii aliate și a indivizibilității securității, Alianța Nord-Atlantică continuă să fie acel format transatlantic ce are ca obiectiv apărarea colectivă solidă și organismul democratic pentru consultări și decizii de securitate colectivă.

În Declarația de la Summitul NATO din 4-5 septembrie 2014 despre legătura transatlantică, structurată pe 113 paragrafe, se evidențiază că Alianța „leagă America de Nord și Europa în apărarea securității, prosperității și valorilor comune” ceea ce garantează securitatea aliaților prin apărarea colectivă. Prin aceasta se întărește securitatea în UE și se promovează mai departe stabilitatea pe baza gestionării crizelor și a securității prin cooperare „cu ajutorul setului său unic de parteneriate”. Aliații vor acționa și pe viitor împreună în scopul apărării libertății și valorilor comune de libertate a individului și de apărare a drepturilor omului, a democrației și statului de drept.

În anul 1990, în cadrul Summitului de la Londra s-au stabilit măsurile de adaptare a NATO la un nou mediu de securitate. Dar astăzi, viziunea aliaților despre „o Europă întreagă, liberă și în pace” se confruntă cu multiple provocări. Crizele actuale sunt grave și „afectează securitatea și stabilitatea de la estul și sudul frontierei NATO”, care includ anexarea ilegală a Crimeei de către Federația Rusă și agresiunile săvârșite în continuare de aceasta pe teritoriul Ucrainei, dar și extinderea „violentei și extremismului în Africa de Nord și Orientul Mijlociu”.

Deciziile adoptate la Summitul NATO din Țara Galilor (Newport) au scopul de a pregăti Alianța Nord-Atlantică pentru viitor. În consecință, s-a elaborat și adoptat Planul de acțiune NATO în scopul creșterii nivelului de reacție pentru ridicarea capacității de pregătire operațională și de reacție a Alianței.

Planul conține măsurile necesare să răspundă schimbărilor din mediul de securitate nu numai de la granițele NATO, ci și celor care vin de mai departe și care reprezintă o preocupare pentru toți Aliații. Acest plan are un pachet coerent de măsuri care răspund provocărilor Federației Ruse și implicațiilor strategice ale acestor provocări, precum și riscurilor și amenințărilor din vecinătatea sudică a NATO, din Orientul Mijlociu, dar și din Nordul Africii. El întărește apărarea colectivă a Alianței, capacitatea acesteia de management al crizelor de tot felul și contribuie la menținerea ei în calitate de Organizație (OTAN), puternică, pregătită, robustă și reactivă, capabilă să răspundă provocărilor curente și viitoare, de oriunde vor apărea.



În plan există unele măsuri care au în vedere necesitățile permanente de asigurare a Alianților, dar și celor ale adaptării militare strategice a NATO. Măsurile cuprind toate componentele referitoare la prezența și acțiunile militare continue (aeriene, terestre și maritime) la marginea estică a NATO pe bază rațională, pentru a furniza necesitățile principale în scopul asigurării și descurajării, fiind nu numai flexibile, ci și măsurabile pentru a răspunde „la situația de securitate în evoluție”.

Măsurile de adaptare conțin toate elementele pentru asigurarea NATO cu tot ceea ce este necesar ca să poată răspunde oportun tuturor provocărilor de securitate. Aliații vor asigura creșterea suficientă a capacității de răspuns a NRF (Forței de Răspuns a NATO) pe baza realizării unor pachete de forțe capabile de acțiuni rapide, gata să răspundă la amenințările și provocările potențiale. În cadrul acestei Forțe, Alianța va realiza o Grupare Multinațională de Forțe cu Nivel de Reacție Foarte Ridicat (VHRJTF), care reprezintă o nouă forță comună aliată ce poate fi dislocată în câteva zile, în special la periferia teritoriului Nord-Atlantic. Noua forță are o componentă terestră cu forțe aeriene, maritime și de operațiuni speciale disponibile. Tratarea nivelului de reacție a elementelor VHRJTF se va face prin exerciții derulate la notificări în timp scurt.

Astfel, dacă „securitatea oricăruia dintre aliați va fi amenințată aceștia vor acționa împreună și într-o manieră decisivă, așa cum prevede art. 5 din Tratatul de la Washington”².

NATO va asigura și o structură adecvată de comandă și control în teren pe teritoriile aliaților estici în orice moment. În caz de necesitate se vor întări aliații de la periferia NATO pentru descurajare și apărare colectivă. Acești aliați vor fi întăriți rapid și eficient „prin pregătirea infrastructurii, prepoziționarea echipamentelor și mijloacelor de aprovizionare și desemnarea bazelor specifice” și altele, punându-se accentul pe sprijinul națiunii gazdă. Aliații vor asigura nivelul de reacție adecvat și coerența necesară în scopul desfășurării întregii palete de misiuni NATO.

Pentru descurajarea agresiunii împotriva aliaților se vor întări Forțele Navale Permanente astfel încât să existe o informare situațională maritimă optimă și să se deruleze întregul spectru de operațiuni maritime convenționale.

NATO dispune de cele mai experimentate, mai capabile și mai interoperabile forțe din istoria Alianței, va consolida toate capacitățile mijloacelor de care are nevoie și va continua să investească „în forțe armate moderne și dislocabile, care să poată opera în mod eficient împreună și la un nivel înalt de reacție pentru îndeplinirea misiunilor NATO”³. În acest scop aliații vor spori

² http://www.nato.int/cps/en/natohq/official_texts_112985.htm?selectedLocale=en

³ *Idem.*



cheltuielile de apărare „pe măsură ce PIB-ul crește” și vor „direcționa bugetele de apărare cât mai eficace și eficient cu putință”⁴ (directiva NATO prevede cheltuirea a 2% din PIB pentru apărare și îndeplinirea cerințelor prioritare ale Alianței în domeniul capabilităților). În acest context se vor consolida legăturile Transatlantice și securitatea tuturor aliaților și se „va asigura o repartizare mai echitabilă și mai echilibrată a costurilor și responsabilităților”.

Securitatea și apărarea NATO depind nu numai de volumul cheltuielilor, ci și de modalitatea în care se cheltuiesc banii. Aliații ar trebui să demonstreze voința politică de asigurare a capabilităților necesare prin investiții sporite și de dislocare a acelor forțe de care este nevoie. De asemenea, pentru asigurarea capabilităților necesare este nevoie de o industrie de apărare a NATO, de o industrie de apărare suficient de puternică în UE și de o cooperare eficientă între industriile de apărare din UE și America de Nord pentru că acțiunile UE și cele ale NATO, de întărire a capabilităților de apărare, sunt evident complementare.

Aliații care au alocat cel puțin 2% din PIB pentru apărare trebuie să continue în acest mod, la fel ca și cei care cheltuiesc mai mult de 20% din bugetele de apărare pentru echipamente de importanță majoră (inclusiv pentru cercetare și dezvoltare).

Aliații care cheltuiesc pentru apărare mai puțin de 2% din PIB (este și cazul României ale cărei cheltuieli pentru apărare sunt sub acest nivel) vor opri orice reduceri ale cheltuielilor pentru apărare, vor spori aceste cheltuieli odată cu creșterea PIB și vor asigura valoarea de 2% într-o perioadă de un deceniu în scopul de a realiza capabilitățile țintă NATO și de a înlătura lipsurile NATO din sfera capabilităților.

În aceeași perioadă de timp, aliații care au alocat pentru echipamente militare noi de importanță majoră (inclusiv pentru cercetare și dezvoltare) mai puțin de 20% din bugetele apărării, vor trebui să-și crească valoarea investițiilor anuale până la 20% sau chiar mai mult din cheltuielile de apărare.

Toate țările aliate trebuie să acționeze pentru ca forțele lor (terestre, aeriene și maritime) să îndeplinească obiectivele directoare stabilite de NATO în ceea ce privește capacitatea de dislocare și sustenabilitate, astfel încât forțele lor armate să poată opera împreună prin implementarea standardelor și doctrinelor NATO.

Șefii de state și de guverne NATO susțin „menținerea unei strânse cooperări și complementarități între UE și Alianța Nord-Atlantică, întrucât o apărare europeană mai puternică va contribui la un NATO mai puternic”. Aceștia au declarat că vor promova „o mai mare cooperare industrială în domeniul apărării în Europa și de partea cealaltă a Atlanticului”⁵.

⁴ *Idem.*

⁵ *Idem.*



Toți aliații vor acționa pentru ca NATO (Organizația) să fie capabilă să răspundă eficient amenințărilor războiului hibrid, prin folosirea unui spectru larg de măsuri atât militare și paramilitare, cât și civile, „într-o arhitectură cu un grad mare de integrare”. Pentru a răspunde eficient amenințărilor războiului hibrid, Alianța trebuie să dispună de: instrumentele și procedurile specifice de descurajare, comunicări strategice, scenariile de exerciții pentru războiul hibrid. În plus este necesară întărirea coordonării între NATO și diferite organizații pentru îmbunătățirea schimbului de informații și procesului consultării politice, dar și de coordonare internă. De asemenea, se va înființa un Centru de Excelență pentru Comunicarea Strategică al NATO în Letonia.

Rețeaua de parteneriate NATO „este de cea mai mare importanță pentru stabilitatea și securitatea” aliată comună și pentru maniera în care Aliații își promovează valorile.

În Declarația Summitului din Țara Galilor se specifică necesitatea de a se continua „consolidarea cooperării cu partenerii” și de a menține „deschisă ușa Alianței”.

Șefii de state și guverne NATO și-au reafirmat „angajamentul continuu și ferm” de apărare a cetățenilor, teritoriului, suveranității și valorilor comune ale aliaților din Europa și America de Nord și de „a răspunde provocărilor și amenințărilor de oriunde ar veni acestea” în conformitate cu principiile Cartei ONU și ale Actului Final de La Helsinki.

În acest scop, statele aliate vor analiza în fiecare an progresele ce se realizează la nivel național, fapt ce va fi dezbătut în cadrul viitoarelor reuniuni ale miniștrilor apărării și va fi analizat în viitoarele summituri NATO de către șefii de state și de guverne. Aceștia au declarat la Summitul din septembrie 2014 că cer Federației Ruse să stopeze și să retragă trupele din interiorul Ucrainei și de la granițele acesteia întrucât violarea suveranității și integrității teritoriale a acestei țări reprezintă o gravă încălcare a dreptului internațional și o amenințare la adresa securității euroatlantice. Șefii de state și de guverne NATO nu recunosc și nici nu vor recunoaște anexarea ilegală și ilegală a Crimeei de către Federația Rusă. Aceștia cer Rusiei să respecte dreptul internațional și obligațiile, precum și responsabilitățile ei internaționale, să înceteze ocuparea ilegală a Peninsulei Crimeea, să pună capăt acțiunilor agresive împotriva statului ucrainean, să stopeze furnizarea armamentului, echipamentelor, oamenilor și banilor peste granița comună, dintre Rusia și Ucraina, către separatiștii ucrainieni proruși și să-și retragă trupele. De asemenea, Federația Rusă ar trebui să-și folosească influența pe care o are asupra separatiștilor în scopul de-escaladării crizei militare și să facă pași spre găsirea și punerea în aplicare a unei soluții politice și diplomatice cu respectarea suveranității, integrității teritoriale și frontierelor Ucrainei recunoscute internațional.

Șefii de state și de guverne NATO își exprimă îngrijorarea că violențele și insecuritatea provocate de Federația Rusă în regiune, dar și de către separatiștii



sprijiniți de aceasta, determină înrăutățirea situației umanitare și provoacă distrugerii materiale în estul Ucrainei. Aceștia sunt îngrijorați, de asemenea, că tătarii din Crimeea și alți membri ai etniilor din peninsulă sunt discriminați. În consecință, ei cer Federației Ruse să ia măsuri necesare în vederea asigurării siguranței, drepturilor și libertăților pentru toți cetățenii cu domiciliul în peninsula Crimeea. Din cauza violențelor și insecurității a fost doborât avionul de pasageri Malaysia Airlines MH 17, pe data de 17 iulie 2014.

Șefii de state și de guverne aliate reamintesc Rusiei Rezoluția nr. 2166 a Consiliului de Securitate al ONU solicitând tuturor statelor și actorilor din regiunea respectivă să asigure imediat accesul sigur și fără restricții la locul prăbușirii avionului de linie pentru a se putea relua investigațiile și a se repatria rămășițele victimelor și a tuturor bunurilor ce au aparținut acestora.

Toți șefii de state și de guverne din Organizația Nord-Atlantică și-au exprimat aceeași îngrijorare asupra: modalității repetate în care Federația Rusă nu a respectat nici dreptul internațional, nici Carta Națiunilor Unite, comportamentului abuziv și agresiv față de Republica Moldova și Georgia, violării acelor angajamente și celor fundamentale de securitate europeană (chiar și cele prevăzute în Actul Final de la Helsinki), neimplementării Tratatului privind Forțele Convenționale în Europa și recurgerii la forța armată în scopul amenințării și forțării vecinilor să se supună voinței Rusiei. Toate acestea reprezintă o gravă amenințare la adresa ordinii internaționale (care se bazează pe anumite reguli) și securității UE și euroatlantice.

Acțiunile Federației Ruse sunt îndreptate împotriva principiilor ce constituie fundamentul mecanismelor de creștere a încrederii partenerilor în Marea Neagră. De aceea, șefii de state și de guverne aliate vor continua să sprijine eforturile statelor riverane Mării Negre în plan regional pentru asigurarea securității și stabilității.

Pe tot timpul în care Federația Rusă va continua intervenția militară, înarmarea separatiștilor și alimentarea instabilității în Ucraina, NATO va sprijini toate sancțiunile ce sunt impuse de UE și G7, deoarece acestea constituie una din componentele esențiale ale voinței comunității internaționale pentru a da o ripostă hotărâtă conduitei agresive a Federației Ruse, a o obliga să de-escaladeze criza și să aplice o soluție politico-diplomatică. În acest sens, câteva state aliate – SUA, Norvegia și Canada – au luat unele măsuri în consonanță cu deciziile UE privind: limitarea acceselor la piețele de capital a băncilor din Rusia, restricționarea comerțului rusesc de armament, stabilirea restricțiilor de export a produselor rusești cu dublă utilizare, inclusiv militară și limitarea accesului Federației Ruse la unele tehnologii din sfera energetică și de apărare.

Șefii de state și de guverne NATO au purtat o discuție strategică asupra acțiunilor și activităților recente și vor continua această discuție cu privire la



securitatea euroatlantică și comportarea Rusiei. Discuția respectivă reprezintă, de fapt, fundamentul viziunii Alianței cu privire la modalitatea de analiză strategică și de securitate, precum și la mecanismele ce se referă la viitorul raporturilor NATO cu Federația Rusă.

Deși NATO a acționat mereu, timp de peste două decenii, în scopul edificării și consolidării parteneriatului strategic cu Federația Rusă, în special prin intermediul mecanismului Consiliului NATO-Rusia, în baza actului Fondator NATO-Rusia și Declarației de la Roma, Federația Rusă a încălcat angajamentele luate, precum și dreptul internațional. Cu toate că Rusia a înșelat încrederea aliaților în buna cooperare NATO-Rusia, deciziile NATO luate la Summitul din Țara Galilor (UK) scot în evidență respectul aliaților pentru o arhitectură euroatlantică de securitate bazată exclusiv pe norme.

Șefii de state și de guverne NATO cred în continuare că parteneriatul NATO-Rusia fundamentat pe respectarea dreptului internațional este de valoare strategică și își doresc „o relație de cooperare constructivă cu Rusia, incluzând măsuri reciproce de creștere a încrederii și transparenței și înțelegere reciprocă crescută a posturii forțelor nucleare nonstrategice ale NATO și Rusiei din Europa, bazată pe preocupări și interese de securitate comune, într-o Europă în care fiecare țară este liberă să își aleagă viitorul”⁶. Ca urmare, deși canalele politice de comunicare rămân în continuare deschise, hotărârea Alianței de suspendare a oricărei cooperări practice civilă și militară rămâne în vigoare.

NATO nu reprezintă o amenințare pentru Federația Rusă și nici nu vrea o confruntare cu aceasta, însă nu poate face nici un compromis cu privire la principiile care sunt la baza Alianței Nord-Atlantice și ale securității în UE și în America de Nord. Relațiile NATO-Rusia și aspirațiile Alianței de parteneriat cu aceasta depind în continuare de schimbările constructive ale acțiunilor Rusiei în sensul respectării dreptului internațional și a obligațiilor asumate, precum și responsabilităților internaționale ale Rusiei.

NATO sprijină cu fermitate suveranitatea, independența și integritatea teritorială ale Ucrainei (frontierele sale recunoscute internațional) care sunt esențiale pentru securitatea euroatlantică. De fapt și sprijinirea aproape unanimă a Rezoluției Adunării Generale a ONU nr. 68/262 cu privire la integritatea teritorială a Ucrainei evidențiază respingerea la nivel internațional a actului de anexare ilegală și ilegală a Crimeei de către Federația Rusă.

Șefii de state și de guverne aliate sunt de acord (salută) cu semnarea Acordului de Asociere a Ucrainei cu UE, la 27 iunie 2014, care scoate în evidență

⁶ Declarația Summitului din Țara Galilor adoptată de șefii de stat și de guvern participanți la reuniunea Consiliului Nord-Atlanticului din Țara Galilor – 4-5 septembrie 2014.



consolidarea democrației în acest stat european, precum și aspirația europeană a acestuia. Ei salută, de asemenea, Planul de Pace al președintelui Ucrainei și invită toate părțile angajate în conflict să ducă la îndeplinire toate angajamentele asumate și cheamă Federația Rusă să poarte un dialog constructiv cu Ucraina și să angajeze discuții diplomatice în vederea găsirii unei soluții politice sustenabile a conflictului în spiritul respectării suveranității, independenței și integrității teritoriale în cadrul frontierelor ucrainiene recunoscute internațional.



BIBLIOGRAFIE

Declarația Summitului din Țara Galilor adoptată de șefii de stat și de guvern participanți la reuniunea Consiliului Nord-Atlanticului din Țara Galilor – 4-5 septembrie 2014.

http://www.nato.int/cps/en/natohq/official_texts_112985.htm?selectedLocale=en

<https://www.gov.uk/government/topical-events/nato-summit-wales-cymru-2014>

<http://www.nato.int/cps/en/natohq/110343.htm>

<http://www.dw.de/comentariu-bilan%C5%A3ul-summit-ului-nato/a-17905532>

<http://www.romania-actualitati.ro/summitul-nato-din-tara-galilor-4-5-septembrie-2014-66428>

<http://www.mae.ro/node/28465>

